

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET LISICA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 20100/06)

PRESUDA

STRASBOURG

25. veljače 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Lisica protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. Dean Spielmann,
g. Sverre Erik Jebens,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 4. veljače 2010.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 20100/06) protiv Republike Hrvatske što ga je 15. travnja 2006. dvoje hrvatskih državljana, g. Zlatko Lisica i gđa Meri Lisica ("podnositelji zahtjeva"), podnijelo Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelje zahtjeva zastupao je g. A. Korljan, odvjetnik iz Zadra. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 3. rujna 2008. predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovoru podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije glede njihovoga prava na pošteno suđenje. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelji zahtjeva rođeni su 1978. godine i žive u Zadru.

1. Pozadina predmeta

5. Dana 24. svibnja 2000. oko 8.00 h u jednoj ulici u Zadru tri osobe, koje su bile odjevene u crno i imale crne maske, upotrijebile su osobno vozilo VW Golf II kako bi presrele vozilo u vlasništvu jedne banke iz Zadra koje je prevozilo novac. Počinitelji, koji su bili naoružani, prisilili su vozača vozila banke da ga napusti, uzeli novac, te se u vozilu banke odvezli se s

mjesta događaja. Došavši do obale koja se nalazila u blizini, napustili su vozilo i bijeg nastavili u motornom čamcu u smjeru mjesta Bibinja. Motorni su čamac ostavili nekoliko metara od obale u Bibinju.

6. U međuvremenu je pozvana policija i policijsko se vozilo na putu prema marini u Bibinju mimoišlo s crnim BMW-om kojim je upravljala druga podnositeljica zahtjeva, krećući se od obale u smjeru središta Bibinja. Policija je zabilježila registracijski broj vozila. Kasnije se ispostavilo da je riječ o vozilu u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva. Policija je pronašla napušteni čamac koji je plutao uz obalu.

7. Ubrzo nakon toga, policija je zaustavila prvog podnositelja zahtjeva i drugu podnositeljicu zahtjeva dok su se vozili na motorkotaču. Policija je primijetila da je sjedište motorkotača mokro.

2. Istraga

8. Dana 24. svibnja 2000. u 8.55 h policija je uhitila oboje podnositelja zahtjeva i odvela ih u Policijsku upravu zadarsku. Oko 15.00 h istoga dana podnositelji zahtjeva izvedeni su pred istražnog suca Županijskog suda u Zadru koji im je odmah odredio zadržavanje u roku od dvadeset i četiri sata.

9. Branitelj podnositelja zahtjeva podnio je žalbu u kojoj je prigovorio da je zadržavanje podnositelja zahtjeva nezakonito jer da se prema mjerodavnom domaćem pravu zadržavanje prvi put ne može odrediti u razdoblju duljem od dvadeset i četiri sata. Ustvrdili su da su podnositelji zahtjeva u bili zadržani od 8.55 h 24. svibnja 2000., a zadržavanje im je određeno do 25. svibnja 2000. u 15.00 h, što znači da su zadržani dulje od dvadeset i četiri sata.

10. U prethodnom postupku koji je provodila policija, policija je pretražila osobno vozilo VW Golf II, koje je u vrijeme dotičnog razbojništva bilo ukradeno od vlasnika, a policija ga je naknadno pronašla, i to bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovih zastupnika. Pretraga se provodila 24. svibnja 2000. od 8.15 h do 11.30 h, a u zapisniku o pretrazi utvrđeno je da nedostaje plastični štitnik jedne od brava. Uzeti su uzorci tragova i poslani na vještačenje.

11. Osobno vozilo BMW u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva oduzeto je kao dokazno sredstvo 24. svibnja 2000., te je zadržano od strane policije. Vozilo su istoga dana pretražili policijski službenici K.B., T.J. i T.Z. na temelju naloga za pretragu koji je izdao istražni sudac, u nazočnosti branitelja podnositelja zahtjeva. Iz službenog zapisnika o pretrazi proizlazi da je pretraga trajala od 16.10 h do 19.00 h. Snimljeno je nekoliko fotografija unutrašnjosti vozila, ali one nisu uvrštene u spis predmeta. Pronađeno je nekoliko dokaza koji su izuzeti radi daljnjeg vještačenja, uključujući mokri ručnik, tepih iz vozila, crni džemper, uzorke s tkanine stražnjega sjedala, te tkanine prednjega sjedala suvozača, tragove zemlje i

sve četiri gume. Vozilo je odvezeno na parkiralište Policijske uprave zadarske i tamo zadržano. Ključevi vozila zadržani su u posjedu policije.

12. Dana 26. svibnja 2000. policijski službenici Policijske uprave zadarske, u kojoj se vozilo nalazilo, ušli su u vozilo bez naloga za pretragu i bez znanja podnositelja zahtjeva ili njihovoga branitelja, te su uzeli materijalne dokaze (vidi stavke 17., 19., 26. i 27. ove presude).

13. Dana 26. svibnja 2000. Županijski sud u Zadru odbio je žalbu podnositelja zahtjeva protiv odluke o zadržavanju u pritvoru s obrazloženjem da, iako su podnositelji zahtjeva dovedeni u prostorije Policijske uprave zadarske 24. svibnja 2000. u 9.00 h, odluka o njihovom uhićenju dostavljena im je u 15.00 h, pa je stoga zakonski rok od dvadeset i četiri sata valjalo računati od tog trenutka.

14. Dana 26. svibnja 2000. protiv podnositelja zahtjeva pokrenuta je istraga zbog sumnje da su počinili pljačku banke. Određeno je daljnje zadržavanje u pritvoru oboje podnositelja zahtjeva, te su oni ostali u pritvoru do 14. veljače 2001.

15. Dana 26. svibnja 2000. istražni sudac Županijskog suda u Zadru saslušao je podnositelje zahtjeva koji su zaniijekali počinjenje dotične pljačke banke, a glede ostalog branili su se šutnjom.

16. Dana 27. svibnja 2000. obavljena je još jedna pretraga obaju vozila. Pretraga vozila VW Golf II provodila se od 17.20 h do 19.15 h, i ovaj put u bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovog punomoćnika. Vrata vozila s kojih je nedostajao plastični štitnik izuzeta su radi daljnjeg vještačenja. Pretraga vozila BMW obavljena je na temelju naloga za pretragu koji je izdao istražni sudac, te u nazočnosti branitelja podnositelja zahtjeva. U zapisniku o pretrazi između ostalog se navodi da je tom prigodom na podu vozila pronađen plastični štitnik automobilske brave.

17. Dana 28. svibnja 2000. punomoćnik podnositelja zahtjeva izvijestio je istražnoga suca da su tijekom pretrage obavljene 27. svibnja 2000. u neformalnom razgovoru s policijskim tehničarom saznali da je vozilo otvarano i dan ranije, to jest, 26. svibnja 2000. Naveli su i da je nakon provedene pretrage 27. svibnja 2000. branitelj otišao na piće u isti kafić u koji su otišli i policajci, te da je branitelj slučajno čuo jednoga od policajaca, policijskog službenika Z.B., kako potvrđuje da je prethodnoga dana bio ušao u vozilo.

18. Dana 1. lipnja 2000. policijski službenik T.J. također je uhićen zbog sumnje da je sudjelovao u planiranju pljačke.

19. Dana 5. lipnja 2000. punomoćnik podnositelja zahtjeva uložio je prigovor istražnom sucu u kojemu je doveo u pitanje vjerodostojnost rezultata pretrage vozila prvog podnositelja zahtjeva 27. svibnja 2000. Dana 6. lipnja 2000. istražni je sudac podnio izvješće predsjedniku Županijskog suda u Zadru u kojemu je naveo da će uzeti u obzir navode punomoćnika podnositelja zahtjeva. Istoga je dana policijski službenik Z.B. podnio izvješće Policijskoj upravi zadarskoj u kojemu je naveo da je 26. svibnja

2000. ušao u vozilo BMW u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva kako bi uzeo uzorak tkanine sa sjedala. Nakon ulaska u vozilo škarama je izrezao uzorak tkanine sa stražnjega sjedala površine 5 puta 5 centimetara. Potom je izišao iz vozila i zaključao ga. Dana 27. svibnja oko 13.00 h naloženo mu je da preda ključeve vozila, koji su se nalazili u žutoj omotnici, u policijsku postaju, što je on i učinio. U posebnom izvješću podnesenom istoga dana Policijskoj upravi zadarskoj, sudski vještak I.R. izjavio je da je 26. svibnja 2000. oko 14.30 h pokušao otvoriti vrata vozila BMW kako bi uzeo uzorak tkanine sa sjedala radi daljnjega vještačenja. Budući da nije mogao otvoriti vrata, o tome je obavijestio policijsku radionicu. Oko 15.00 h došao je mehaničar A.Š., koji je uspio otvoriti vrata pokraj suvozačevog sjedala. I.R. je zatim zatražio od policijskog službenika Z.B. da mu se pridruži, rekavši mu da je A.Š. uspio otvoriti vozilo i zatraživši od njega da ponese škare. Potom su zajedno pristupili vozilu te je službenik Z.B. ušao u vozilo i izrezao komad tkanine sa stražnjega sjedala površine 5 puta 5 centimetara. Nakon toga je izišao i zaključao vozilo.

20. U razdoblju od 6. do 19. srpnja 2000. istražni je sudac saslušao dvadeset i pet svjedoka, uključujući i tri svjedoka koje je predložila obrana.

21. Dana 7. lipnja 2000. istraga protiv podnositelja zahtjeva i još dva osumnjičenika proširena je na kazneno djelo krađe vozila VW Golf II koje je upotrijebljeno za pljačku banke.

22. U izvješću o vještačenjima obavljenim u Centru za kriminalistička vještačenja Ministarstva unutarnjih poslova, sastavljenom 10. lipnja 2000., zaključeno je da plastični štitnik automobilske brave pronađen u vozilu prvoga podnositelja zahtjeva 27. svibnja 2000. pripada vozilu tipa VW Golf II.

23. U žalbi od 19. srpnja 2000. protiv odluke o produljenju pritvora, jedan od okrivljenika između ostalog je prigovorio i zbog nezakonite pretrage vozila prvoga podnositelja zahtjeva.

24. U izvješću koje je 20. srpnja 2000. sastavio E.R., načelnik Odjela kriminalističke policije Policijske uprave zadarske, a koje je podneseno Županijskom državnom odvjetništvu u Zadru, navedeno je se da su se ključevi vozila prvoga podnositelja zahtjeva čuvali u metalnom sefu u tom odjelu od 24. do 27. svibnja 2000.

3. Suđenje u kaznenom postupku

25. Dana 12. rujna 2000. Županijsko državno odvjetništvo u Zadru podignulo je pred Županijskim sudom u Zadru optužnicu protiv podnositelja zahtjeva i još četiri osobe, uključujući i T.J., jednog od službenika koji su obavljali pretragu vozila prvoga podnositelja zahtjeva 24. svibnja 2000., stavljajući im, između ostalog, na teret pljačku banke i krađu vozila VW Golf II. Optužnica se ni na koji način nije temeljila na dokazu pronađenom

u vozilu prvoga podnositelja zahtjeva tijekom pretrage 27. svibnja 2000., to jest, plastičnom štitniku automobilske brave.

26. Na raspravi održanoj 2. studenoga 2000. jedan od branitelja prigovorio je da su ulazak i dodatna pretraga vozila prvoga podnositelja zahtjeva dana 26. svibnja 2000. bili nezakoniti, pa da su time nezakoniti i rezultati dodatne pretrage obavljene 27. svibnja 2000. Sud je tada odlučio kao svjedoke saslušati policijske službenike i druge policijske djelatnike koji su u tome sudjelovali.

27. Mehaničar A.Š. izjavio je da je zaposlen u Policijskoj upravi zadarskoj i da mu je jednog dana njegov nadređeni rekao da pomogne policijskim službenicima otvoriti vozilo BMW koje je bilo parkirano na parkiralištu policijske postaje, jer je bilo nekih problema s bravom. Uspio je otvoriti vozilo. Pokraj vozila vidio je policijskog službenika I.N. i još neke osobe. Nije vidio što su policijski službenici radili u vozilu jer je nakon otvaranja vozila napustio mjesto događaja. U odgovoru na postavljeno konkretno pitanje, izjavio je da ključ nije izvađen iz žute omotnice.

28. Policijski službenik Z.B. izjavio je da je ušao u vozilo BMW jer mu je njegov nadređeni I.N. naredio da izuzme uzorak tkanine sa sjedala iz vozila. Ključ je dobio od I.R.-a koji mu je rekao i kako otvoriti vozilo. Shvatio je da je I.R.-u bilo poznato da je netko već otvarao vozilo. Bilo je problema s otključavanjem vozila jer su se istrošile baterije centralne brave, pa su jedina vrata koja su se mogla otvoriti bila ona pokraj suvozačevog sjedala. Otvorio je ta vrata i potom je iznutra otvorio stražnja lijeva vrata i sa stražnjega sjedala izrezao uzorak tkanine površine 5 puta 5 centimetara. Tada je izašao iz vozila i ključeve predao I.R.-u. Sve je to obavljeno bez nazočnosti ijednog optuženika ili njihovoga branitelja. U odgovoru na konkretno pitanje, rekao je da nije ništa stavio u vozilo.

29. I.R. je izjavio da je zaposlen kao kriminalistički tehničar u Policijskoj upravi zadarskoj. Dana 26. svibnja 2000. njegov nadređeni, I.N., rekao mu je da su mu iz Centra za kriminalistička vještačenja u telefonskom razgovoru rekli da policija nije dostavila uzorak tkanine sa sjedala iz vozila optuženika Zlatka Lisice, te su zatražili da im se takav uzorak dostavi. On osobno nije ušao u vozilo, već je to učinio policijski službenik Z.B. Nakon što je policijski službenik Z.B. izuzeo zatraženi uzorak, zaključao je vozilo, a ključ su stavili u omotnicu, koju su odložili u sef.

30. Dana 23. studenoga 2000. izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zadru odbilo je prijedlog podnositelja zahtjeva da se zapisnik o pretrazi vozila prvog podnositelja zahtjeva obavljenoj 27. svibnja 2000. izdvoji iz spisa predmeta. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

„Očevid osobnog automobila marke BMW tipa 525, vlasništvo I-opt. Zlatka Lisice je izvršen 24. svibnja 2000. godine u 16,10 u Bibinju, a završen je u 17,30 sati. Automobil je prevezen u dvorište PU zadarske odakle su izuzete gume s vozila za potrebe vještačenja. Očevid su poduzele ovlaštene osobe K.B., T.J. (V-opt.) i Tomislav Zubčić, a zapisnik je sačinio K.B. Tijekom očevida krim. tehničari T.O. i I.R. su za potrebe vještačenja izuzeli

[...] iz automobila tragove zemlje kod nogu vozača, tepih ispod nogu vozača, tragove s ručice od automatskog mjenjača i mikro tragove sa suvozačevog sjedala i sa zadnjeg desnog i lijevog sjedišta.

Te prigode nisu izuzeti neutralni poredbeni uzorci sa sjedišta vozila ...

...

Prema iskazima svjedoka, djelatnika PU zadarskoj Z.B., I.R. i A.Š- slijedi da je automobil BMW otvaran 26.5.2000. godine oko 15,00 sati kada je krim. tehničar Z.B. po nalogu pretpostavljenog donaćelnika Odsjeka I.N. u nazočnosti kolege I.R. iz automobila s naslonjača otkinuo komad tkanine, koja je onda, prema iskazu svjedoka E.R. žurno dostavljačem odnijeta u Centar za krim. vještačenja Zagreb.

Prema zapisniku je obavljena druga pretraga automobila BMW dana 27.5.2000. godine kad su izdane potvrde o oduzimanju određenih predmeta, koji su svi proslijeđeni na vještačenje 28.5.200. godine ...

Obrana tvrdi da je pretraga vozila BMW od 27.5.2000. godine nezakonita jer je u međuvremenu policija otvarala automobil, u njega ulazila, pa je sve ono što je pronađeno pretragom poslije toga nezakonit dokaz kao i ono što izvire iz tog dokaza...

Nije sporno da su krim. tehničari B. i R. uz pomoć autoelektričara Š. otvorili automobil BMW koji je privremeno oduzet i iz njega uzeli uzorak tkanine za vještačenje. Sporno je da li je ta radnja pretrage obavljena bez obavijesti branitelja i istražnog suca ili to nije tako.

Sud zaključuje da su policajci – krim. tehničari u stvari obavljali radnju izvida po čl. 177. st.1. ZKP-a, jer su osiguravali tragove potrebne za vještačenje budući da su prije toga otkrili i osigurali trag u vozilu BMW, a treća neophodna komponenta da bi se obavilo vještačenje izuzetih tragova je uzimanje neutralnog poredbenog uzorka a da bi se obavilo žurno vještačenje [...]. Dakle, to je izvidna radnja koju djelatnici policije prije započete istrage (kao što je to bilo ove prigode) trebaju učiniti, a što su oni u stvari morali učiniti već pri očevidu od 24.5.2000. godine, ali su propustili pa su učinili kasnije 26.5.2000. godine

Vezano za uzimanje tkanine iz automobila BMW dana 26. svibnja 2000. godine propust je policije u tome što nisu sačinili zabilješku o poduzetoj radnji u kojoj bi se opisala učinjena radnja po čl. 177.st.2.ZKP-a. Međutim, ovaj propust nije ugrozio pravo obrane i sve je sada sanirano ispitivanjem krim. tehničara kao svjedoka. Prema tome, iako je u postupanju policije bilo propusta, oni nisu takve naravi da bi se radilo o nezakonitom dokazu kako to tvrdi obrana, jer da je obavljena pretraga bez obavijesti branitelja, pa je onda i ona naredna pretraga od 27. svibnja 2000. godine, kojoj su doduše bili nazočni branitelji, nezakonita, jer prije toga netko je otvarao automobil i može se špekulirati s pronađenim predmetima – dokazima koji su izdvojeni 27.5.2000. godine.

[Ovaj sud] nalazi da je 26. svibnja 2000. godine policija vršila izvidnu radnju o čemu nije obvezna izvijestiti branitelje, pa njihovo postupanje nije nezakonito već dopustivo, a o tome kolika je vrijednost dokaza – pretrage od 27.5.2000. godine- cijenit će sud prilikom ocjene svih dokaza međusobno, a imajući u vidu i činjenicu da je tri dana prije toga pretragu i očevid istog automobila obavljao policajac koji je kasnije optužen [u istom kaznenom postupku]

Zbog toga je odbijen prijedlog obrane za izuzimanje dokaza u vidu zapisnika o pretrazi osobnog automobila BMW od 27. svibnja 2000. godine, a isto tako su odbijeni prijedlozi

da se izuzmu kao nezakoniti dokazi koji izviru iz tog zapisnika o pretrazi, a to su potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, fotodokumentacija očevida i mehanoskopsko vještačenje.“

Protiv te odluke nije bila dopuštena posebna žalba; žalba je bila dopuštena samo protiv presude, koja još nije bila donesena.

31. Dana 14. veljače 2001. Županijski sud u Zadru proglasio je podnositelje zahtjeva krivima za razbojništvo, te je prvoga podnositelja zahtjeva osudio na kaznu zatvora od četiri godine i pet mjeseci, a drugu podnositeljicu zahtjeva na kaznu zatvora od tri godine. Mjerodavni dio izreke presude glasi kako slijedi:

„I-opt. Zlatko Lisica, II-opt. Meri Lisica, III-opt. D. P., IV-opt. T. J., VI-opt. R. N. i VII-opt. R. P.

krivi su

što su:

1...., dana 24 svibnja 200. godine oko 08,00 sati u Zadru, s ciljem da se domognu novca kojeg je prevozilo dostavno vozilo VW“Golf“...“Dalmatinske banke“ d.d. Zadar, i to III-opt. Denis Parać s još dvije nepoznate osobe svi maskirani s navučenim kapama preko glave i rukavicama na rukama, s ukradenim osobnim vozilom marke VW „Golf II“ reg.br. ZD 597-AG ... priprečili prolaz dostavnom vozilu, te prisilili dostavljače novca U.S., D.Š. i I.M. da iziđu iz vozila, koristeći pritom automatske puške nalik na puške tipa „UZI“, naredivši im da legnu na cestu, cijelo vrijeme držeći puške uperene prema njima, da bi potom ušli u dostavno vozilo „Dalmatinske banke“ u kojem se nalazio sedam vreća s novcem i uputili se prema predijelu Zadra Arbanasi – Karma do mula zv. „Fontana“, gdje ih je u ukradenom gliseru „Nina“, marke Bayliner 4504 A čekao I-opt. Zlatko Lisica, nakon čega su se ukrcali u gliser i otplovili do Bibinja na predio Punta kod marine „Zlatna luka“, gdje ih je čekala II-opt. Meri Lisica s osobnim vozilom marke „BMW“ tip 525 reg.br. ZD 974 CA vlasništvo I-opt. Zlatka Lisice, u koje su ukrcali novac i zajedno se odvezli u obližnju šumu Čukovica osim I-opt. Zlatka Lisice koji je skuterom krenuo u Bibinje, ...

...

IV-opt. T.J.

2. tijekom svibnja 2000. godine, u Zadru, u fazi pripremanja sredstava za počinjenje kaznenog djela razbojništva iz točke 1. surađivao s optuženicima, ostvarujući intenzivne kontakte telefonom te je III-opt. D. P. po prethodnom dogovoru izvješćivao o aktivnostima policije u otkrivanju u počinitelja kaznenog djela pod toč. 1., neposredno nakon dovršenja razbojništva s kojim aktivnostima je bio upoznat budući da je kriminalistički službenik u I PP PU zadarske, pomažući tako počiniteljima kaznenog djela, a osobito III-opt. Denisu Paraću da uspješno izmiču potragama policije,

...“

32. Mjerodavni dio obrazloženja presude glasi kako slijedi:

„Vezano za kaznena djela po optužnici broj DO-K- 36/00 ispitani su kao svjedoci :

- U.S., D.Š., I.M. i E.S. – djelatnici „Dalmatinske banke“ d.d.;
- M.B., T.Š., S.J., E.B. i T.I. – učenici koji su se kritičnog jutra zatekli u Foši na mjestu događaja;
- D.K. – svjedok koji je bio očevidac dijela događaja u Foši na rivi;
- T.K., M.K., A.Z., D.Š. i M.K. – svjedoci događaja ja Kolovarama kod „Fontane“;
- Đ.Ž. i T.R. – svjedoci koji su vidjeli kretanje glisera kritičnog jutra
- S.F. – svjedok za kretanje glisera u Bibinje-Puntu;
- N.Š., V.B. i J.L. – svjedoci kretanja automobila BMW I-opt. na tom području;
- A.B. – načelnik krim. policije i policijski službenici E.R. i R.L. – svjedoci za dio događaja kritičnog jutra u Foši i Bibinju;
- Ž.L., K.L., B.S., A.Š., V.B., A.T. i B.Ć. – svjedoci alibija optuženicima; i
- N.P., R.B., V.C. i F.Š.

Vezano za pronađene predmete nakon događaja ispitni su kao svjedoci E.P. i B.Š.

Vezano za provjeru telefonskih brojeva i izliste telefonskih brojeva ispitani su kao svjedoci I.M., M.Š., T.Š.

U odnosu na vozila koja su korištena ... ispitani su kao svjedoci J.B., A.F. i F.F.

Ispitani su kao svjedoci djelatnici policije K.B., T.O., A.Š., Ž.M., Z.B., B.K., A.Š. te još svjedoci R.B., N.P., V.C., F.Š., J.Š. i D.B.

Pročitani su zapisnici o očevidima, zapisnici o pretragama, potvrde o privremenom oduzimanju predmetu, izlisti telefonskih dolaznih i odlaznih poziva i izvršen je uvid u šeme izlista tih telefonskih poziva. Uz suglasnost stranaka pročitani su nalazi i mišljenja ...

Obrana je tražila izdvajanje slijedećih navodno nezakonitih dokaza:

...

- zapisnik o pretrazi osobnog automobila BMW ZD 974 CA od 27. svibnja 2000. godine

...

Sud je zaključio da citirani dokazi nisu pribavljeni povredama odredaba kaznenog postupka i kršenjem prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života. Pri tome se ukazuje na razloge rješenja raspravnog vijeća od 23. 11. 2000. godine,...

Vezano za pretragu BMW od 27. 5. 2000. godine za koju obrana tvrdi da je nezakonita zbog činjenice što je 26. 5. 2000. policije otvarala automobil BMW i tako navodno „iscenirala pretragu“ i „vjerojatno moguće podmetnula dokaz“ tj. Plastični štitič ručice brave koja pripada vozilu tipa Golf II ističe se da nije neobično da je izvršena još jedna pretraga BMW 27. 5. 2000. godine i da to nije iscenirana pretraga, jer iz iskaza svjedoka B. i O., koji su vršili pretragu 24. 5. 2000. godine zajedno s IV-opt. Jurišićem, slijedi da ta pretraga BMW-a nije bila provedena detaljno. Svjedoci su iskazali da uopće nisu otvarali pretinac u vozilu BMW, a motiv pretrage je bio tražiti novac, oružje i tragove djela!? Budući da je pretragom rukovodio IV-opt. pretpostaviti je da je on „zanemario detalje“, a uostalom i obrana u podnesku od 28. 5. 2000 godine ističe da je pretraga od 24. 5. 2000. godine „obuhvatili samo površan pregled unutrašnjosti vozila, što je značilo da će se pretraga nastaviti“

Inače, sud je u svezi ovog prijedloga obrane ispitao kao svjedoke djelatnike policije Z.B., I.R., A.Š., Ž.M., B.K., K.B., T.O. i E.R.

...

Naime, utvrđeno je da se svi optuženici međusobno poznaju i komuniciraju, I-opt. i II-opt. su mladić i djevojka iz istog mjesta, I-opt. je dobar i odan prijatelj III-opt., što jasno slijedi iz iskaza svjedoka B.S. ..., BM. ... i J.Š.

...

II-opt. Meri Lisica je vozila automobil I-opt. Zlatka Lisice u blizini mjesta događaja (iskaz svjedoka B.S., N.Š, J.L., a u svezi nalaza vještaka mulažiranih tragova guma), a u završnici događaja uočili su je svjedoci E.R. i L.

...

Indicije nakon počinjena djela su činjenica da je gliser ostavljen u Punti – Bibinju, mjestu življenja I-opt. i II-opt. mjestu koje nije nepoznato III-opt. budući da je često boravio u vikendici svoga strica R.P. na Punti u Bibinju...

Netom poslije događaja pronađen je trag guma kakve ima vozilo BMW I-opt. Lisice 16 metara od mora u Punti gdje ostavljen gliser, te parkirani automobil I-opt. ispred kuće II-opt. Meri Lisica s mokrim od mora sjedalom i podmetačima te uključenim desnim pozicijskim svjetlom. Konačno III-opt. i drugi počinitelji čiji identitet nije do sada otkriven, sklonili su se u obližnju bibinjsku šumu (iskaz svjedokinje Š i zapisnik o očevidu od 28. 5. 2000. godine i s tim u vezi nalazi mišljenje o kemijsko fizikalnom vještačenju od 29. 1. 2001. godine).

Dana 27. 5. 2000. godine pretragom vozila BMW I-opt. Lisice pronađen je zaštitni plastični štitič lijeve brave vrata vozila tipa Golf II, a vozilo takve serije je Golf koji je korišten za presretanje bančinog vozila.

Zakoniti su iskazi svjedoka E.R. i R.L. koji govore u svojim iskazima o tome što su kritičnog jutra u 08,32 sata vidjeli kad su slijedili trag kretanja glisera. Obzirom da se kazneno djelo otkrilo kao „svježi čin“ neposredno po izvršenju prve faze radnje kaznenog djela, te su se počinitelji progonili odmah zbog žurne dojave svjedoka T.I., treba vjerovati da su se svjedoci E.R. i R.L. u 08,32 sata zatekli na magistrali i vidjeli što su opisali te o tome svjedočili što mogu i moraju jer nisu privilegirani svjedoci. Da su oni zaista vidjeli vozilo I-opt. koje im je poznato, i u njemu žensku osobu (II-opt.

Meri Lisicu) slijedi iz daljnjeg tijeka događanja. Naime, dana je istog trenutka zapovijed da se pronađe vozio I-opt., što je i učinjeno te je ono poslije 20-tak minuta pronađeno. Budući da su R. i L. vidjeli dolaskom u zgradu policije II-opt. Meri Lisicu i prepoznali je kao žensku osobu koju su maloprije vidjeli za volanom automobila I-opt. ...

Obrana je tijekom postupka isticala da je svjedok E.R. zainteresirani svjedok (za ishod istrage odnosno cjelokupnog postupka) zbog prirode posla kojeg radi – načelnik krim. policije u PU zadarskoj ... pa stoga ni njegov iskaz nije vjerodostojan (završni govori obrane). Valja reći da je sud svjedoka E.R. upozorio na dužnost kazivanja istine, na posljedice lažnog iskaza prema odredbama ZKP-a i njegov iskaz se cijenio kao i svaki drugi iskaz svjedoka, pa je sud zaključio da svjedok govori istinu, a ne da laže iz pobuda koje mu se imputiraju.

...

Svjedok Dragan Kolić ... koji je bio kritičnog jutra na rivi u Foši... Kritično jutro je vidio gliser...

U gliseru je vidio vozača koji je sjedio, ali imao je frizuru kao žensko, ricavu podignutu kosu, kao pjevač Jimmy Hendrix, a na očima je imao velike crne naočale „kao da želi pokriti lice“...

Naveo je da poznaje I-opt. Zlatka Lisicu i da su ponekad zajedno bili na piću, te da mu je policija pokazivala njegovu sliku. Komentira da ga je onaj vozač glisera asociirao na I-opt. Zlatka Lisicu možda bi to bio rekao policiji, a na raspravi to objašnjava da bi došao u iskušenje biti to rekao policiji ili ne i to zato što je ovo svjedočenje za njega maltretiranje.

Sud zaključuje da svjedok K. nesporno poznaje I-opt. Zlatka Lisicu, te da sve da je i prepoznao njega kao vozača glisera to ne bi rekao što je uostalom i iskazao. Tek na raspravi obrazlaže zbog čega dvoji s time da li bi rekao policiji očito kasnije i sudu da ga vozač glisera podsjeća na Zlatka Lisicu ili to ne bi rekao i kaže da je to zato što je svjedočenje za njega maltretiranje. Točno je da nije ugodno svjedočiti pred raspravnim vijećem na javnoj raspravi, ali na istražnom ročištu atmosfera nije bila takva i svjedok nije znao da li će biti pozvan na glavnu raspravu i da li će uopće I-opt. biti optužen, a ipak je već i tada razmišljao da li reći ili ne reći na koga je asociirao vozač glisera upotrebljavajući riječi „možda bi mi rekao“. Zato sud zaključuje da je vozač glisera bio I-opt. Zlatko Lisica kojeg je K. opisao po frizuri točno jer I-opt. zaista ima dugu ricavu kosu „ala Jimmy Hendrix“.

Osim njega svjedoci na Karmi – Fontani također su naveli za vozača glisera da je imao dugu kosu, svjedokinja K. je rekla da je to bila žena, očito zbog kose do ramena (kakvu kosu zaista ima I-opt., a što je vidljivo na fotodokumentaciji u spisu)

...

Svjedoci A.Z., M.K. i T.K. su kritično jutro kopali ... kod Fontane – Karme...

Svjedok [A.]Z. je naveo da je vidio da iz smjera Foše dolazi ... gliser ..., a ova trojica su skočili u taj gliser u koji su unijeli dvije vreće ... Vozač glisera je bio malo viša osoba s dugom kosom do ramena, tamnije boje.

...

Svjedokinje D.Š. i M.K. su se kritičnog jutra nalazile nedaleko Fontane u kafiću ... pa [D.]Š. kaže da je ... vidjela da dolazi gliser iz smjera Zadra i odlazi u smjeru istoka – Bibinja ... Vozač glisera je imao crnu kovrčavu kosu i ona misli da je u pitanju ženska osoba, ...

Iako je svjedok [A.]Z. na raspravi rekao kako je siguran da I-opt. Lisica nije vozač glisera, sud taj dio iskaza ne prihvaća kao uvjerljivu tvrdnju, te zaključuje da je ona dana samo iz osjećaja nezamjeranja. To stoga što su svi svjedoci sa predjela Karne – Fontane vidjeli na vozaču glisera dugu do ramena ricavu, tamniju kosu koja je virila ispod kape, a vozač je bio „malo viša osoba“. Za istaći je da je optuženik Z.S. visok 191 cm.

...

Svjedokinja N.Š. je kritičnog jutra došla na posao u praonicu rublja ... prije 08,00 sati ... vidjela je kod kuće u izgradnji Roka Lisice, udaljene 100-tinjak metara od mora, a od mjesta gdje je ona stajala 40-50-tak metara, parkirani osobni automobil tamne boje, bolje marke Audi, BMW ili Mercedes. Kada je oko 08,25 sati izašla vani iz praonice vidjela je da tog auta više nije bilo.

...

Svjedok A. B. je kritično jutro ... Vozeći dalje magistralom kod Bibinja oko 08,30 sati ... na tom makadamskom putu bio zaustavljen crni BMW...U tom vozilu je vidio dvojicu ili trojicu mlađih momaka. Kako nije skrenuo nastavio je voziti magistralom prema Sukošanu da uđe na glavni ulaz i gledao je u retrovizor, te je vidio da je onaj crni BMW izašao na magistralu i vozio za njim, a onda kad je ponovno bacio pogled na retrovizor uočio je da BMW nema. To znači da je BMW ili skrenuo lijevo u smjeru njegova kretanja (šuma ...) ili se pak polukružno okrenuo na magistrali i vozio nazad.

...

Svjedok E.R. i R.L. su po dojavi kolege T.I. pošli autom u smjeru kretanja glisera prema Biogradu. ... u Bibinju ... oko 08,32 sati ... mimošli su se s [E.]R. prepoznatljivim automobilom I-opt. Lisice – crnim BMW reg. Ozn. ZD 974 CA. ... Za upravljačem je sjedila ženska osoba stara 20-25 godina. Smeđe kose vezane u rep, a vozila je brzinom od oko 80 km/h. [E.]R. je odmah zapovjedio da se ide do kuće I-opt. Zlatka Lisice i potraži i njega i vozilo. Poznato mu je da je vozilo BMW pronađeno parkirano kod kuće II.opt., a I-opt. i II-opt. su zatečeni na pružnom prijelazu kako se na mopedu voze u smjeru Zadra.

...

Kada su se vratili u postaju Zadar negdje oko 11-12,00 sati vidjeli su u hodniku onu vozačicu BMW, a to je u stvari II-opt. Meri Lisica, djevojka I-opt. Zlatka Lisice.

Iz svega se zaključuje da su počinitelji razbojništva već u 8,20 sati napustili gliser, iskrcali se skačući u plitko more, ..., iznijeli iz glisera novac što je moralo trajati par minuta, a to dalje znači da su oni u 08,10 sati najdalje 08,15 sati već bili u uvali Punta – Bibinje. Zbog toga su osobe koje su sjedile u vozilu BMW bile mokre od mora, a osobito vozač BMW-a od Punte do Čukovice koji se smočio gotovo cijeli jer su

suvozačko sjedalo, papučice kočnica i gasa bili mokri od mora kako to slijedi iz nalaza vještaka i zapisnika, o očevidu vozila ...

...

Svjedok B.S. se to jutro s bratom vraćao s benzinske pumpe ... oko 07,45 sati, a vozio je autom cestom kroz Puntu, a potom kroz selo Bibinje. Prolazeći pored jedne kuće koja se radi vidio je automobil tamne boje i unutra jednu curu kako sjedi, a učinilo mu se da je to Meri Lisica, ali mu je brat rekao da to nije ona.

...

Očevidom od 24.5.2000. godine u 11,45 sati na predjelu zv. Punta u Bibinju pronađena su četiri traga automobilskih guma koja su mulažirana.

Očevidom vozila BMW vlasništvo I.-opt. od 24.5.2000. godine u 16,10 sati slijedi da je ono zatečeno parkirano ispred kuće II.-opt. Meri Lisica, zaključano s uključenim desnim pozicionim svjetlom. Na vozačevom sjedištu bio je prebačen preko sjedećeg dijela i naslona vlažan sivkasto crni ručnik za plažu. Tepih ispod nožice gasa i kočnice je bio vlažan kao i dio tepiha ispred zadnjeg desnog sjedišta. Gume koje su bile na vozilu BMW su marke „Micheline energy“ radial XSE dim. 195/65 R 15 broj 91 XT2.

Tepisi ispred vozača, suvozača i zadnjeg desnog sjedišta su izuzeti zbog vještačenja i dostavljeni nalogom u Zagreb u Centar za krim. vještačenja, a kako to slijedi iz iskaza svjedoka B. i samog naloga. Na vještačenje su dostavljeni još ručnik i tragovi zemlje s papučice kočnice, sve četiri gume s felgama, a gume je skinuo djelatnik automehaničarske radionice PU zadarske J. Š.

Mulažirani trag pneumatika izuzet u predjelu Punte u Bibinju, pronađen 16 metara od mora ..., po mišljenju vještaka za tehničko vještačenje ... potječe od pneumatika marke „Michelin energy“ dim 195/65 R 15, kakve pneumatike ima vozilo BMW I.-opt. Zlatka Lisice.

...

Zapisnik o pretrazi od 27.5.2000. godine vozila BMW govori da je u prostoru za putnike na podu ispred suvozačevog sjedišta pronađena zaštitna plastika brave NN vozila, zavijač, turpija i dr. ...

Prema nalazu i mišljenju vještaka za kemijsko fizikalna vještačenja ... na podmetačima za noge s poda BMW... ispred sjedala vozača, suvozača, zadnjeg desnog sjedala, tragovima zemlje s papučice kočnice i ručniku koji se nalazio na sjedištu vozača pronađene različite vrste iona karakterističnih za morsku vodu.

...

Iz provedenih vještačenja, zapisnika o očevidu i pretrazi slijedi zaključak suda: II.-opt. Meri Lisica je dovezla BMW 16 metara dalje od obale mora u Puntu u trenutku kad je očekivala da će doći gliser, a kada joj je to dojavljeno najvjerojatnije telefonom. U automobilu BMW bile su tri osobe koje su bile mokre od mora, a jedna mokra osoba vozila je automobil prema Čukovici radi čega je bila mokra od mora zemlja na papučici kočnice. Ovo se poklapa s iskazom svjedoka B. koji je vidio da u BMW sjede dvije – tri mlade muške osobe u trenutku kad je BMW stajao zaustavljen na sporednoj makadamskoj cesti koja vodi iz Marine na magistralu čekajući da on prođe vozilom

kako bi se uključio u promet, a to znači da je vozač nedvojbeno koristio kočnicu pri vožnji. Činjenica da je ručnik prebačen preko sjedišta vozača, koji ručnik je bio u posjedu I.-opt. Zlatka Lisice, ukazuje da je taj ručnik prebacila preko sjedišta Meri Lisica prije nego je sjela za upravljač u Čukovici da se ne smoči. Ona je očito od Punte do Čukovice sjedila na jedinom suhom mjestu u BMW – u , zadnjem lijevom iza vozača, zbog čega ju i nije uočio B. jer je ona visoka 169,5 cm, a tri napadača su bila viša od 178 – 193 cm kako to iskazuju svjedoci očevidci. Ovo se nadalje poklapa s iskazom svjedoka E.R. i R.L. da su za volanom BMW vidjeli žensku osobu u trenutku kada su se mimoišli s vozilom BMW koje se kretalo iz mjera Sukošana prema Bibinju – Zadru što znači da su vidjeli II.-opt. u trenutku kada se ona već vraćala automobilom iz Čukovice u Bibinje da bi ga parkirala ispred svoje kuće i susrela se s I.-opt. Zlatkom koji je po nju došao skuterom.

...

Svjedok K.B. je vršio očevid BMW-a 24.5.2000. godine i naveo je da je moguće da on pri vršenju očevida nije vidio zaštitnu plastiku jer su očevid i pretragu 24.5.2000. on i kolege vršili površno.

Na foto dokumentaciji očevida od 24.5.00 kod suvozačevog sjedišta u BMW-u bio je vidljiv alat koji je vidljiv i na foto dokumentaciji pretrage od 27.5.2000.godine, kada više nema tepiha ispred sjedišta suvozača budući da je poslan na vještačenje 25.5.2000. Prema tome, ne radi se o podmetnutom dokazu od strane policije nego u ovom slučaju površnosti pretrage i očevida vozila BMW od 24.5.2000.godine.

Vještak za mehanoskopiju ... u nalazu i mišljenju naveo je nakon pregleda lijevih vrata vozila tipa Golf II (vl. J.B.) na kojima nedostaje rukohvat sa bravom i dostavljenog plastičnog zaštitnog rubnika izuzetog iz BMW da je štitnik dio rukohvata za bravu vrata vozila tipa Golf II. Kako na štitniku nema utisnute godine proizvodnje ne može tvrditi da je štitnik proizveden 1989. godine koje godine je proizvedeno vozilo J.B.

Dakle činjenice da je u vozilu BMW I.- opt. pronađen dio zaštitne brave lijevih vrata vozila tipa Golf II, a upravo se takvim tipom Golfa – ukradenim Golfom J.B. kojemu nedostaje ručka lijeve brave ... presrelo dostavno vozilo. Ošt. J.B. kaže da prije krađe 22/23.5.2000. godine na njegovom vozilu nije bilo oštećenja brave lijevih vrata.

Premda vještak za mehanoskopiju nije decidan u mišljenju kako dio plastike brave izuzet iz BMW pripada upravo vozilu J. B. za zaključiti je iz svih provedenih dokaza da nije slučajno to što je u vozilu BMW vlasništvo I.-opt. pronađen dio brave vrata vozila Golf II kakvo je i vozilo kojim je presretno vozilo Banke, a kad se imaju u vidu svi ostali provedeni dokazi i dovodeći ih s tim u svezu, a to su iskazi svjedoka J.Š., E.R., nalazi o kemijsko fizikalnom vještačenju i izlisti telefonskih brojeva. To nadalje znači da je za zaključiti da je dio štitnika brave pronađen u vozilu BMW I.-opt. Lisice u stvari od vozila Golf II vl. J. B.

...

Svjedokinja J.Š. ... U istrazi je navela da poznaje III.-opt. D.P. od srpnja 1998. godine i ... bio je utorak (23.5.2000. godine) i III.-opt. D.P. ... ju je upozorio da ne ide do Grada jer da će biti pucnjave, ...

Poslije 7 ili 8 dana ... ponovo su se sastali ... Na njeno pitanje upućeno III.-opt. da li on ima išta s pljačkom Dalmatinske banke odgovorio joj je „da im je uspjelo što su planirali, ... da je bilo oko 2 – 2,5 milijuna kuna da su bacili nešto u more...“ Novac je na sigurnom i neće se dirati određeno vrijeme dok se ne smiri situacija...

..., a iz razgovora s D. je doznala da je Zlatko Lisica dobar prijatelj D., ... te je spominjao curu Zlatka Lisice Meri.

Na glavnoj raspravi je navela da njoj III.-opt. D.P. nije nikad pričao nešto o pljački ...

...

U istrazi je spomenula I.-opt. i II.-opt. Lisice jer joj je policije gurala neke slike pod nos pa je ona pod tim dojmom od straha od policije spomenula njihova imena kao odgovor na pitanje istražnog suca da li poznaje Zlatka i Meri Lisicu.

D.P. joj nikad nije spominjao gliser, policajca, čovjeka na položaju, niti je govorio o visini uzetog novca u pljački Dalmatinske banke. Ona je to rekla istražnom sucu samo po priči policije.

Policija u Zadru nije bila prema njoj korektna već joj je prijetila misli valjda gubitkom prava na korištenje stana u kojem živi, a oko čega se vodi parnica pred Općinskim sudom u Zadru. Otac koji je radio kao vrijedan radnik u poduzeću Gospića dobio je otkaz onda kad se doznalo da će ona promijeniti iskaz ...

...

Zaista Grad Zadar kao tužitelj je tužio obitelj svjedokinje Š. radi iseljenja iz stana ... Ta je presuda ukinuta rješenjem Županijskog suda Zadar ... 28.6.2000. godine i predmet je vraćen na ponovno suđenje. Koliko je krim. policiji poznato detalja o ovom spisu zaista je upitno, a još više je upitno što je tu pogodno za ucjenu svjedokinje? Činjenice je da je otac svjedokinje dobi otkaz daleko poslije njenog iskaza pa sigurno to nije moglo poslužiti policiji za ucjenu svjedokinje da govori 16. 6. 2000. godine onako kako je iskazivala u istrazi.

Sud zaključuje da je iskaz svjedokinje Š. u istrazi objektivan i on nije rezultat uputa i utjecaja policije. Taj iskaz je tako opširan, detaljan i osoban da je nemoguće da ga je policija ispričala svjedokinji a onda ona do najsitnijeg detalja istražnom sucu.

...“

33. Iza toga slijedi iscrpna analiza popisa telefonskih poziva obavljenih s mobitela i fiksnih linija optuženika i nekih neidentificiranih osoba, koja je pokazala da su u razdoblju prije pljačke i nakon što je pljačka završila te osobe često komunicirale.

34. Sud je potom analizirao rezultate kemijskog vještačenja koji su pokazali da su radna odijela pronađena na odlagalištu smeća Čukovica (šuma pokraj Bibinja) bila mokra od morske vode i da su tragovi tih istih odijela pronađeni u vozilu VW Golf II koje je upotrijebljeno za presretanje

vozila Dalmatinske banke, koje je također bilo marke Golf. Isti su tragovi nađeni i u tom drugom Golfu.

35. Daljnji relevantni dijelovi obrazloženja glase kako slijedi:

„... kad se povežu svi provedeni dokazi zaključuje se da snaga dokaza u ovom slučaju dolazi od ogromnog broja sitnih činjenica i podudarnosti, po sebi naizgled bez većeg značaja, ali kad se uzmu sve zajedno i u uzajamnoj vezi onda sačinjavaju sasvim siguran dokaz da su I.-opt. Z. Lisica i II.-opt- M. Lisica i III.-opt. D.P. počinili kazneno djelo razbojništva ... to zajedno s još najmanje dvije neidentificirane osobe ... III.-opt. D.P. bio je jedan od trojce maskiranih muškaraca koji su s oružjem u ruci prisili djelatnike banke izići iz dostavnog vozila ... nakon čega su tim vozilom odjurili zajedno s vrećama novca ..., koje su na Fontani prenijeli u gliser a onda vozilom BMW I.-opt. u šumu, pa potom na sigurno,... Gliser je vozio I.- opt. Lisica , a II.-opt. Lisica je čekala I.-opt., III.-opt. i dvije neidentificirane osobe u Punt. Po dolasku u Puntu I.-opt. Lisica se odvezao u Bibinje, a II.-opt. ostalima i novcem u šumu da bi se vratila, parkirala automobil ispred kuće, sjela na skuter nakon što je došao po nju I.-opt. i udaljili se u smjeru Zadra.“

36. Dana 6. travnja 2001. podnositelji zahtjeva podnijeli su žalbu, žaleći se između ostalog i zbog toga što im je zbog činjenice da je prvostupanjska presuda donesena na temelju dokaza pribavljenih tijekom pretrage 27. svibnja 2000. povrijeđeno pravo na pošteno suđenje, jer je policija 26. svibnja 2000. već bila ušla u vozilo BMW bez nazočnosti obrane ili neutralnih svjedoka, što je pak otvorilo mogućnost da je policija podmetnula dokaze u vozilo. Ustvrdili su i da je ulazak policije u vozilo BMW dana 26. svibnja 2000. bio nezakonit, što znači da su nezakonito pribavljeni i svi dokazi izuzeti tijekom pretrage 27. svibnja 2000.

37. Državni odvjetnik također je podnio žalbu u kojoj je zatražio povećanje kazne.

38. Dana 2. svibnja 2002. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je žalbu podnositelja zahtjeva te je prvom podnositelju zahtjeva povećao kaznu zatvora na šest godina i šest mjeseci, a drugoj podnositeljici zahtjeva na četiri godine i deset mjeseci. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

"U odnosu na tvrdnje optuženika izražene u žalbi da se presuda temelji na nezakonitim dokazima čije izdvajanje iz spisa predmeta je predlagano i tijekom glavne rasprave, valja istaći da, što se tiče pretrage osobnog vozila optuženog Zlatka Lisice obavljene 27. svibnja 2000. godine, ista pretraga je obavljena u potpunosti u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku i to uz nazočnost branitelja optuženika. Točno je da su oni tom prilikom saznali da je vozilo optuženog Lisice bilo u međuvremenu otvarano od strane redarstvenih vlasti, radi izuzimanja dijela materijala koji je bio predmet vještačenja kontaktnih tragova, a o čemu niti obrana niti istražni sudac nisu bili obaviješteni. Međutim, kako izuzeti materijal kao niti samo vještačenje ovog materijala nije bio dokaz na kojemu bi sud temeljio svoju presudu, to ovaj propust djelatnika redarstvenih vlasti ne predstavlja bitnu povredu odredaba kaznenog postupka u smislu čl. 367. st. 2. Zakona o kaznenom postupku.

Što se tiče same pretrage vozila od 27. svibnja 2000. godine i zapisnika o tome kako je pretraga obavljena, kako je već ranije navedeno, ista radnja obavljena je u skladu s odredbama ZKP, a što se tiče pronađenih i fiksiranih dokaza ovom pretragom, u tome dijelu sud je dužan, sukladno odredbi čl. 351. st. 2. ZKP, savjesno ocijeniti svaki dokaz za sebe i u svezi s ostalim dokazima, te na temelju takve ocjene izvesti zaključak o dokazanosti ili nedokazanosti neke činjenice. U tom dijelu, pri ocjeni dokaza pronađenih ovom pretragom, prvostupanjski sud je dao valjane i uvjerljive razloge koje prihvaća i ovaj sud."

39. Ustavnu tužbu od 26. lipnja 2002. koju su podnositelji zahtjeva naknadno podnijeli Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je 12. listopada 2005.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

40. Mjerodavni dio Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002 i 62/2003), predviđa kako slijedi:

Članak 177.

"(1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, redarstvene vlasti dužne su poduzeti potrebne mjere da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica te da prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka. O poduzimanju mjera redarstvene vlasti će obavijestiti državnog odvjetnika u roku od dvadeset i četiri sata nakon poduzimanja prve radnje. ...

(2) Radi ispunjenja zadataka iz stavka 1. ovoga članka redarstvene vlasti mogu tražiti potrebne obavijesti od građana, primijeniti poligrafsko testiranje, analiziranje glasa, obaviti potreban pregled prijevoznih sredstava, osoba i prtljage, ... poduzeti potrebne mjere u svezi s utvrđivanjem istovjetnosti osoba i predmeta ... O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja pojedinih radnji, a mogu biti od interesa za kazneni postupak, sastavit će se službena zabilješka.

..."

41. Na temelju članka 430. Zakona o kaznenom postupku, ako tuženik traži izmjenu pravomoćne presude na temelju odluke Europskog suda za ljudska prava kojom je, između ostalog, utvrđena povreda prava na pošteno suđenje, primjenjuju se pravila o obnovi kaznenog postupka.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

42. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je kazneni postupak protiv njih bio nepošten, protivno zahtjevima iz članka 6. stavka 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"..... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo...da sud...pravično ispita njegov slučaj."

43. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

44. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

Tvrdnje stranaka

45. Podnositelji zahtjeva ustvrdili su da, s obzirom na način na koji su pribavljeni dokazi u kaznenom postupku koji se vodio protiv njih, nisu ispunjeni zahtjevi poštenog suđenja iz članka 6. stavka 1. Konvencije. Objasnili su da su se domaći sudovi, u donošenju zaključka da su podnositelji zahtjeva počinili razbojništvo banke, u značajnoj mjeri oslonili na činjenicu da je plastični štitnik automobilske brave kakvu imaju vozila tipa VW Golf II, a koji je pronađen u vozilu podnositelja zahtjeva, pripadao upravo vozilu Golf koje je upotrijebljeno u dotičnom razbojništvu banke. Činjenica da takav plastični štitnik nedostaje vozilu Golf utvrđena je tijekom pretrage tog vozila koju je policija obavila 24. svibnja 2000. s time da podnositelji zahtjeva i njihov punomoćnik niti su bili obaviješteni o toj pretrazi niti su joj nazočili. Nadalje, dotični plastični štitnik nije pronađen tijekom prve pretrage vozila BMW u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva, koja je također obavljena 24. svibnja 2000.; on je pronađen tek tijekom druge pretrage, obavljene 27. svibnja 2000. Međutim, ispostavilo se da je policija neovlašteno ušla u vozilo BMW 26. svibnja 2000., a da podnositelji zahtjeva i njihov punomoćnik niti su o tome bili obaviješteni niti su bili nazočni. Podnositelji zahtjeva ustvrdili su da je zbog okolnosti vezanih uz pronalazak dotičnoga plastičnog štitnika u vozilu prvog podnositelja zahtjeva ozbiljno dovedena u pitanje vjerodostojnost tih utvrđenja, te su ukazali na mogućnost da je dokaz o kojemu je riječ podmetnut od strane policije.

46. Vlada je smatrala da je postupak bio pošten i da su domaći sudovi izveli dokaze saslušanjem određenog broja svjedoka na okolnost ulaska u vozilo u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva dana 26. svibnja 2000., te da su dali odgovarajuća objašnjenja glede prigovora podnositelja zahtjeva u

vezi s načinom na koji su dokazi pribavljeni. Vlada je naglasila i da tijekom istrage podnositelji zahtjeva nisu uložili prigovor u vezi s drugom pretragom vozila u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva. Nadalje, podnositelji zahtjeva nisu osuđeni samo na temelju spornoga dokaza, već je njihova osuda potkrijepljena i drugim relevantnim i dostatnim dokazima.

Ocjena Suda

47. Sud ponavlja da, iako je osnovna svrha članka 6., kad je riječ o kaznenom postupku, osigurati pošteno suđenje na "sudu" koji je nadležan rješavati o "svakoj kaznenoj optužbi", to ne znači da se taj članak ne primjenjuje i na prethodne postupke. Prema tome, članak 6. može biti mjerodavan prije nego predmet dođe u fazu suđenja ako i u mjeri u kojoj postoji vjerojatnost da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena inicijalnim nepoštivanjem odredaba tog članka (*Imbrioscia v. Switzerland*, 24. studenoga 1993., § 36, Serija A br. 275, te *Salduz v. Turkey* [GC], br. 36391/02, § 50, 27. studenoga 2008.).

48. Sud uz to ponavlja da mu je, prema članku 19. Konvencije, dužnost osigurati poštivanje obveza koje su preuzele ugovorne stranke Konvencije. Posebno mu nije zadaća baviti se činjeničnim ili pravnim pogreškama koje je navodno počinio domaći sud, osim ako i u mjeri u kojoj su zbog njih povrijeđena prava i slobode zaštićene Konvencijom. Članak 6. Konvencije jamči pravo na pošteno suđenje, ali u njemu nisu utvrđena pravila o dopuštenosti dokaza kao takvih, što znači da je to pitanje koje se prvenstveno uređuje nacionalnim pravom. Načelno, uloga Suda nije utvrđivati može li se određena vrsta dokaza – na primjer, nezakonito pribavljeni dokaz – smatrati dopuštenom niti pak je li podnositelj zahtjeva bio kriv ili nije. Pitanje na koje je ovdje potrebno odgovoriti je je li postupak u cjelini, uključujući i način pribavljanja dokaza, bio pošten. To podrazumijeva ispitivanje "nezakonitosti" o kojoj je riječ ... (vidi *Khan v. the United Kingdom*, br. 35394/97, § 34, ECHR 2000-V).

49. Kad se utvrđuje je li postupak u cjelini bio pošten, potrebno je uzeti u obzir i jesu li poštivana prava obrane. Osobito se mora ispitati je li podnositelju zahtjeva pružena prilika osporiti vjerodostojnost dokaza i usprotiviti se njegovoj uporabi. Osim toga, mora se uzeti u obzir i kvaliteta dokaza, između ostalog i je li, zbog okolnosti u kojima je dokaz pribavljen, dovedena u pitanje njegova pouzdanost ili točnost (vidi *Bykov v. Russia* [GC], br. 4378/02, § 90, 10. ožujka 2009.).

50. Sud konstatira da je vozilo u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva policija pretražila 24. svibnja 2000. na temelju naloga za pretragu koji je izdao nadležni istražni sudac. Još jedna pretraga istoga vozila obavljena je i 27. svibnja 2000., ponovno od strane policije i na temelju naloga za pretragu koji je izdao nadležni istražni sudac, a tijekom te druge pretrage pronađen je predmet – plastični štitnik brave kakvu imaju vozila tipa VW Golf II. Taj je

predmet naknadno upotrijebljen kao dokaz u kaznenom postupku protiv podnositelja zahtjeva. Međutim, ispostavilo se i da su između pretraga obavljenih 24. i 27. svibnja 2000. policijski službenici Policijske uprave zadarske u čijim se prostorima vozilo nalazilo ušli u vozilo radi dodatne pretrage, bez ikakvog naloga za pretragu te bez znanja ili nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovih pravnih zastupnika. Podnositelji zahtjeva ne tvrde da je sama pretraga obavljena 27. svibnja 2000., kad je u vozilu pronađen sporni dokaz, kao takva bila nezakonita, već da je pronađeni dokaz policija podmetnula kad je ušla u vozilo u razdoblju između 24. i 27. svibnja 2000., te da se on zbog toga morao izdvojiti iz kaznenog spisa i nije smio poslužiti kao osnova za osuđujuću presudu protiv njih.

51. S obzirom na prethodno spomenuta načela utvrđena u predmetu *Bykov v. Russia* (vidi stavak 49. ove presude), Sud je prvo ispitao je li podnositeljima zahtjeva pružena mogućnost osporiti vjerodostojnost dokaza i usprotiviti se njihovoj uporabi. U vezi s time, Sud primjećuje da su podnositelji zahtjeva imali mogućnost, posredstvom svog izabranog punomoćnika, podnijeti prigovor o vjerodostojnosti dotičnoga dokaza, te da su to i učinili na početku suđenja u postupku, u kontradiktornom postupku pred prvostupanjskim sudom, a kasnije i u žalbenim navodima.

52. Sud ponavlja da njegov posao nije zauzeti mjesto domaćih sudova. Prvenstveno je na domaćim tijelima, poglavito sudovima, da rješavaju probleme vezane uz tumačenje domaćega zakonodavstva. Uloga Suda ograničena je na provjeru jesu li učinci takvoga tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi, *Miragall Escolano and Others v. Spain*, br. 38366/97, §§ 33-39, ECHR 2000-I).

53. Domaći su sudovi utvrdili da je istina da su 26. svibnja 2000. policijski službenici ušli u dotično vozilo, koje se nalazilo u prostorima policije, bez naloga za pretragu te bez znanja ili nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovog punomoćnika. Policijski službenici koji su u tome sudjelovali objasnili su da su u vozilo ušli samo kako bi uzeli uzorak tkanine sa sjedala, kako bi ga mogli poslati na vještačenje. Domaći su sudovi prihvatili to objašnjenje i izjave policijskih službenika da nisu podmetnuli sporni dokaz. Uz to su smatrali da, prema mjerodavnom domaćem pravu, nije postojala procesna obveza obavještavanja podnositelja zahtjeva ili njihovog punomoćnika o pretrazi 26. svibnja 2000.

54. Sud će sada ispitati je li u konkretnim okolnostima ovoga predmeta ispunjen drugi uvjet iz predmeta *Bykov* tako što će ocijeniti kvalitetu dotičnoga dokaza, između ostalog i je li, zbog okolnosti u kojima je dokaz pribavljen, dovedena u pitanje njegova pouzdanost ili točnost (vidi stavak 49. ove presude). U vezi s time, Sud pripisuje odlučnu važnost sljedećim čimbenicima.

55. Vozilo BMW u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva policija je oduzela kao dokaz u kaznenom postupku protiv njega i ono se nalazilo u prostorima policije. Dok su neki policijski službenici izjavili da se ključ

čuvao u metalnom sefu, drugi su rekli da se čuvao u žutoj omotnici. Što god da je od toga bila istina, činjenice predmeta pokazuju da su policijski službenici imali slobodan pristup ključu. Nije sporno da su policijski službenici u vozilo ušli neovlašteno, to jest, bez naloga za pretragu. Ni podnositelji zahtjeva ni njihov punomoćnik nisu bili obaviješteni o dodatnoj pretrazi vozila koja je obavljena u razdoblju između 24. i 27. svibnja 2000. Tijekom pretrage obavljene 24. svibnja 2000. sporni dokaz nije pronađen. Objašnjenje što su ga dali domaći sudovi, to jest da je prva pretraga, obavljena prema zakonom propisanom postupku, bila površna nije dovoljno u smislu jamstava poštenog suđenja. U vezi s time, Sud primjećuje i nepodudarnost između podatka o trajanju prve pretrage vozila BMW, obavljene 24. svibnja 2000., iznesenog u službenom zapisniku o pretrazi i podatka iz utvrđenja Županijskog suda u Zadru. Iz službenog zapisnika proizlazi da je pretraga 24. svibnja 2000. trajala od 16.10 h do 19.00 h (vidi stavak 11. ove presude), dok je Županijski sud u Zadru naveo da je trajala od 16.10 h do 17.30 h (vidi stavak 29. ove presude).

56. Iako se samo po sebi razumije da obavljanje više pretraga istoga prostora ni u kojem slučaju nije protivno načelima poštenog suđenja, u svakoj od tih pretraga potrebno je poštovati minimalni zahtjev, a to je da se okrivljeniku u kaznenom postupku na primjeren način omogućiti da bude nazočan tijekom pretrage. Međutim, podnositelji zahtjeva u ovome predmetu nisu bili obaviješteni o pretrazi obavljenoj između 24. i 27. svibnja 2000., pa nisu imali mogućnost ni biti nazočni. Osim policijskih službenika koji su obavili pretragu i drugih djelatnika policije, toj pretrazi nisu nazočili drugi svjedoci. U vezi s time, Sud naglašava da je policija dio državnoga aparata, te da u kaznenim postupcima nastupa kao saveznik državnoga odvjetništva. Sud pripisuje značajnu važnost dojmu u kaznenom postupku, jer ne samo da se pravda mora izvršavati, već se mora i vidjeti da se ona izvršava. Ono o čemu je ovdje zapravo riječ je povjerenje što ga sudovi u demokratskom društvu moraju izgraditi u javnosti (vidi *Borgers v. Belgium*, 30. listopada 1991., § 24, Serija A br. 214-B, te *Mirilashvili v. Russia*, br. 6293/04, § 228, 11. prosinca 2008.).

57. Stoga se, prema mišljenju Suda, s obzirom na okolnosti pretrage vozila BMW ne može potpuno isključiti sumnja glede pouzdanosti rezultata pretrage obavljene 27. svibnja 2000. Tu sumnju pojačava sljedeće. Pretraga vozila VW Golf II u jutarnjim satima 24. svibnja 2000. obavljena je bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovog punomoćnika, te se čini da oni o njoj nisu bili ni obaviješteni. U zapisniku o toj pretrazi utvrđeno je da nedostaje plastični štitnik jedne od brava. Taj je element imao težinu u kaznenom postupku protiv podnositelja zahtjeva jer je raspravni sud zaključio da je riječ upravo o onom plastičnom štitniku koji je naknadno pronađen u vozilu prvoga podnositelja zahtjeva (vidi stavak 22. ove presude).

58. Sud naglašava da će u određenim okolnostima, kao što su situacije u kojima je identitet počinitelja nepoznat ili kad bi i zbog najmanjeg odugovlačenja u osiguranju dokaza taj dokaz mogao biti uništen, policija ili druga nadležna tijela možda morati obaviti pretragu ili poduzeti druge radnje s ciljem osiguranja dokaza i bez nazočnosti okrivljenika. Međutim, u ovome su predmetu okrivljenici bili identificirani kao mogući počinitelji, te su bili uhićeni još 24. svibnja 2000. u 8.55 h (vidi stavak 8. ove presude), to jest, prije nego što je obavljena pretraga vozila BMW. Nadalje, ništa u spisu predmeta ne upućuje na to da je dokaz o kojemu je riječ bio lako uništiv. Stoga nije bilo opravdanog razloga za obavljanje dotičnih pretraga bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njihovog punomoćnika, a posebno bez njihovoga znanja, odnosno barem u nazočnosti nekih neutralnih svjedoka.

59. Sud će sada ocijeniti važnost spornoga dokaza za osudu podnositelja zahtjeva u kaznenom postupku. Istina je da dokaz dobiven pretragom obavljenom 27. svibnja 2000. nije bio jedini dokaz na kojemu se temeljila osuda, ali on je za domaće sudove ipak imao veliki značaj. U vezi s time, Sud stavlja naglasak na zaključak Županijskog suda u Zadru da je plastični štitnik pronađen u vozilu prvoga podnositelja zahtjeva pripadao vozilu VW Golf II koje je upotrijebljeno za pljačku banke. S time u vezi, od posebnog je značaja sljedeći odlomak:

Dakle činjenice da je u vozilu BMW I.- opt. pronađen dio zaštitne brave lijevih vrata vozila tipa Golf II, a upravo se takvim tipom Golfa – ukradenim Golfom J.B. kojemu nedostaje ručka lijeve brave ... presrelo dostavno vozilo. Ošt. J.B. kaže da prije krađe 22/23.5.2000. godine na njegovom vozilu nije bilo oštećenja brave lijevih vrata.

Premda vještak za mehanoskopiju nije decidan u mišljenju kako dio plastike brave izuzet iz BMW pripada upravo vozilu J. B. za zaključiti je iz svih provedenih dokaza da nije slučajno to što je u vozilu BMW vlasništvo I-opt. pronađen dio brave vrata vozila Golf II kakvo je i vozilo kojim je presretno vozilo Banke, a kad se imaju u vidu svi ostali provedeni dokazi i dovodeći ih s tim u svezu, a to su iskazi svjedoka J.Š., E.R., nalazi o kemijsko fizikalnom vještačenju i izlisti telefonskih brojeva. To nadalje znači da je za zaključiti da je dio štitnika brave pronađen u vozilu BMW I-opt. Lisice u stvari od vozila Golf II vl. J. B."

Iz tog odlomka jasno proizlazi da se, u donošenju zaključka o tome da su podnositelji zahtjeva počinili dotičnu pljačku, kazneni sud oslonio na dokaz pronađen u vozilu podnositelja zahtjeva dana 27. svibnja 2000. To pokazuje da je dokaz o kojemu je riječ bio relevantan i važan. Štoviše, to je bio jedini izravni dokaz koji je povezivao vozilo prvoga podnositelja zahtjeva s vozilom koje su vozili razbojnici. Zadaća Suda nije ocijeniti bi li se podnositelje zahtjeva moglo osuditi da je sporni dokaz bio izuzet. Odgovor na pitanje bi li u konkretnim okolnostima ovoga predmeta dokazi na temelju indicija bili dovoljni za osudu prerogativ je domaćih sudova. Na Sudu nije ni da nagađa kakav bi bio ishod suđenja da taj dokaz nije upotrijebljen.

Njegova je zadaća presuditi o tome je li postupak bio pošten; je li uporabom spornog dokaza ispunjen zahtjev poštenog suđenja.

60. Uzimajući u obzir svrhu Konvencije, a to je zaštita prava koja su praktična i djelotvorna, te važno mjesto koje pravo na pošteno vršenje pravde zauzima u demokratskom društvu, u smislu Konvencije, Sud smatra da nikakvo restriktivno tumačenje članka 6. ne bi odgovaralo cilju i svrsi te odredbe (vidi, *mutatis mutandis*, *Delcourt v. Belgium*, 17. siječnja 1970., Serija A br. 11, § 25, te *Ryakib Biryukov v. Russia*, br. 14810/02, § 37, ECHR 2008-...). U ovome je predmetu posljedica pretrage vozila VW Golf II koju je policija obavila 24. svibnja 2000., te ulaska policije u vozilo podnositelja zahtjeva 26. svibnja 2000. – što je oboje učinjeno bez nazočnosti, pa čak i bez obavještanja podnositelja zahtjeva i njihovog punomoćnika o tim radnjama, te bez naloga za pretragu BMW-a dana 26. svibnja 2000. – bila pronalazak važnog dokaza. Sud naglašava da je to bio jedini dokaz koji je izravno povezivao vozilo prvoga podnositelja zahtjeva s osobnim vozilom VW Golf II koje su vozili razbojnici, dok su svi ostali dokazi imali svojstva indicija. Međutim, okolnosti u kojima je taj dokaz pribavljen ne mogu ukloniti svaku sumnju glede njegove pouzdanosti, pa su utjecale na kvalitetu dotičnoga dokaza.

61. Promatrana u svjetlu svih naprijed spomenutih načela, prethodno iznesena razmatranja Sudu su dovoljna da zaključi da je način na koji je taj dokaz upotrijebljen u postupku protiv podnositelja zahtjeva utjecao na postupak u cjelini, zbog čega u postupku nisu ispunjeni zahtjevi poštenog suđenja.

62. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. KONVENCIJE

63. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je njihov boravak u pritvoru 25. svibnja 2000. od 8.55 h do 15.00 h bio nezakonit. Pozvali su se na članak 5. Konvencije.

64. Sud primjećuje da je pravomoćna odluka o pritvoru podnositelja zahtjeva 25. svibnja 2000. donesena 26. svibnja 2000. (vidi stavak 10. ove presude), a zahtjev Sudu podnesen je 15. travnja 2006. Dakle, ovaj je prigovor podnesen izvan šestomjesečnog roka.

65. Iz toga slijedi da je ovaj prigovor iznesen nepravodobno, pa se mora odbiti u skladu s člankom 35. stavicama 1. i 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

66. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

67. Svaki podnositelj zahtjeva potražuje po 200.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

68. Vlada je smatrala da je potraživani iznos prekomjeran.

69. Sud prvo primjećuje da podnositelji zahtjeva imaju mogućnost zatražiti obnovu kaznenog postupka (na temelju članka 430. Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske). Međutim, Sud je mišljenja da su podnositelji zahtjeva zbog utvrđene povrede pretrpjeli i određenu nematerijalnu štetu koja se ne može ispraviti pukim utvrđenjem povrede od strane Suda. Unatoč tome, potraživani je iznos prekomjeran. Presuđujući na pravičnoj osnovi, kako nalaže članak 41. Konvencije, Sud podnositeljima zahtjeva zajedno dosuđuje iznos od 2.000 EUR na ime nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se podnositeljima zahtjeva mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

70. Podnositelji zahtjeva potražuju i naknadu troškova svog pravnog zastupanja, s time da Sudu prepuštaju da te troškove ocijeni u skladu sa svojom praksom.

71. Vlada je naglasila da podnositelji zahtjeva nisu specificirali zahtjev za troškove i izdatke, pa da se on stoga treba odbiti.

72. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali, te da su s obzirom na visinu razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje ima i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 2.000 EUR za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se podnositeljima zahtjeva na taj iznos mogli zaračunati.

C. Zatezna kamata

73. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* prigovor koji se odnosi na pravo podnositelja zahtjeva na pošteno suđenje dopuštenim, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositeljima zahtjeva zajednički treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 2.000 EUR (dvije tisuće eura) na ime nematerijalne štete, uvećane za sve poreze koji bi se podnositeljima zahtjeva mogli zaračunati;

(ii) 2.000 EUR (dvije tisuće eura) na ime troškova i izdataka, uvećane za sve poreze koji bi se podnositeljima zahtjeva mogli zaračunati;

(b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 25. veljače 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Anatoly Kovler
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilaže odvojeno mišljenje suca Spielmanna.

A.K.
S.N.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA SPIELMANNA

1. U svakom se pogledu slažem sa zaključcima Suda glede povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Međutim, s obzirom na njegovu važnost, želio sam da se u izreku presude uvrsti i sadržaj stavka 69., iz razloga koje sam iscrpno objasnio u zajedničkom suglasnom mišljenju (sa sucem Malinvernijem) u predmetu *Vladimir Romanov v. Russia* (br. 41461/02, 24. srpnja 2008.) te, *mutatis mutandis*, u djelomično izdvojenom mišljenju (također sa sucem Malinvernijem) u predmetu *Prežec v. Croatia* (br. 48185/07, 15. listopada 2009.).

3. Kao prvo, opće je poznato da obrazloženje presude ugovornoj stranci omogućuje saznati na temelju čega je Sud utvrdio da je došlo ili da nije došlo do povrede Konvencije, te da obrazloženje zbog toga ima odlučnu važnost za tumačenje Konvencije, ali izreka je ono što je za stranke obvezujuće u smislu članka 46. stavka 1. Konvencije. Stoga je, pravno gledajući, na određeni način značajno da se dio obrazloženja Suda pojavi i u izreci.

4. A upravo je ono što je Sud rekao u stavku 69. presude, prema mome mišljenju, od velike važnosti. Sud ponavlja da bi najprikladniji oblik naknade u slučajevima u kojima utvrdi da podnositelj zahtjeva, protivno članku 6. stavku 1. Konvencije, nije imao pristup sudu u pravilu bilo ponavljanje postupka u propisanom roku i ponovno ispitivanje predmeta uz poštivanje svih zahtjeva poštenog suđenja (načelo *restitutio in integrum*).

5. To pitanje želim naglasiti zbog toga što se ne smije zanemariti da je, prema odredbama i u duhu članka 41. Konvencije, novčana naknada koju Sud nalaže isplatiti žrtvama povrede Konvencije supsidijarne naravi. Kad god je to moguće, Sud bi stoga trebao nastojati da se za žrtvu ponovno uspostavi *status quo ante*. U predmetima poput ovoga, Sud bi čak trebao odgoditi donošenje odluke o pravednoj naknadi te to pitanje, ako je potrebno, ispitati tek u kasnijoj fazi, u slučaju da stranke ne uspiju svoj spor riješiti na zadovoljavajući način.

6. Istina je da Konvencija ne obvezuje države da u svoj pravni sustav uvedu postupke za preispitivanje pravomoćnih presuda svojih vrhovnih sudova, ali snažno ih se potiče da to čine. Vjerujem da je, u slučajevima poput ovoga, kad tužena država već ima takav postupak (članak 430. Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske), dužnost Suda ne samo konstatirati da takav postupak postoji, kao što je to učinjeno u stavku 69. presude, već pozvati vlasti da se njime i posluže, naravno uz uvjet da podnositelj zahtjeva to želi. Međutim, to nije pravno moguće ako se takva preporuka ne nalazi i u izreci presude.

7. Na temelju članka 46. stavka 2. Konvencije, za nadzor nad ovrhom presuda Suda nadležan je Odbor ministara. To, međutim, ne znači da Sud u

tome ne treba igrati nikakvu ulogu, te da ne treba poduzeti mjere kako bi Odboru ministara olakšao posao u obavljanju tih zadaća.

8. U tu je svrhu bitno da Sud u svojim presudama ne iznosi samo što je moguće preciznije opise naravi utvrđenih povreda Konvencije, već bi u izreci dotičnoj državi trebao ukazati i na mjere za koje smatra da su najprikladnije za otklanjanje povrede.